

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

การบริหารงานของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม เป็นชุมชนที่เก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบพระปรารักษ์ ในวัดนาพรหม ในอดีตตำบลนาพันสามเป็นทุ่งนา สวยงามและยังคงรักษาสภาพพื้นที่ให้เป็นทุ่งนา ที่สวยงามมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากวิถีชีวิต ที่เน้นการพึ่งพาตนเอง พึ่งธรรมชาติในวิถีชีวิต เป็นชุมชนชนบทที่หลงเหลืออยู่ท่ามกลาง การเจริญเติบโตของเมืองเพชรบุรี ชุมชนส่วนใหญ่ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม การประกอบอาชีพของชุมชนจึงเป็น การทำเกษตรกรรม ทำนา เลี้ยงสัตว์ มีภูมิปัญญา ที่มีคุณค่าและโดดเด่นเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี โบราณ อาทิ ประเพณีโบราณการตักบาตร พระหลังเกวียน ประเพณีการแต่งงานหลังเกวียน ภูมิปัญญาบ้านทรงไทย ภูมิปัญญาแห่เรือบกและ การทำขนมหวานซึ่งชุมชนนาพันสามได้รับนาม

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี 76000
โทรศัพท์ 032-598-177
โทรสาร 032-598-212

ประชากร

3,838 คน
(ชาย 1,825 คน หญิง 2,013 คน)

พื้นที่

25.04 ตารางกิโลเมตร
(ครอบคลุมจำนวน 10 หมู่บ้าน)

รายได้

27,596,810.24 บาท
(ไม่รวมเงินอุดหนุน,
เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

1,076,010.00 บาท

คณะผู้บริหาร

นายประสิทธิ์ รวมสิน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม
นายวรวิสูตร ฉิมพาลี
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม
นายบุญธรรม บัวหลวง
ประธานสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาพันสาม

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 14 คน
หญิง จำนวน 3 คน

ว่าเป็น “นครแห่งขนมหวาน” มีครัวเรือนที่ทำอาชีพขนมหวานขายมากถึง 42 ครัวเรือน ใน 10 หมู่บ้าน ได้รับการสืบทอดความรู้เรื่องการทำขนมหวานจากรุ่นบรรพบุรุษ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม สะท้อนได้ชัดเจนว่าเป็นอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและยั่งยืน ซึ่งทางผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามสามารถเข้าถึง และดึงศักยภาพของชุมชนให้ปรากฏชัดแจ้งได้อย่างยอดเยี่ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสาน ด้านการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ภูมิปัญญาความรู้ด้านศาสนาวัฒนธรรม ประเพณีและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดังนั้น ภาพรวมการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามจึงมีลักษณะ ที่สอดคล้องกับชุมชนดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนชนบทที่ต้องมีความใกล้ชิดและเชื่อมั่น ในการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาล ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า รวมทั้งการมีส่วนร่วมและ ความโปร่งใสในการบริหารงานที่สามารถเปิดเผย เข้าถึงและตรวจสอบได้ ชุมชนจะผูกพัน และไว้วางใจต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

ด้วยเหตุนี้ วิสัยทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดอนาคตที่เป็น “ตำบลน่าอยู่ ควบคู่ทรัพยากร ธรรมชาติ การคมนาคมสะดวกสาธารณสุขปลอดภัย มีการบริหารจัดการที่ดีโปร่งใสชุมชน มีส่วนร่วมก้าวหน้าเศรษฐกิจ” และเป็นเส้นทางของการบริหารงานความเป็นเลิศที่สามารถ ขับเคลื่อนให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามประสบความสำเร็จได้

หัวใจสำคัญของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม คือการมี ส่วนร่วมระดับสูง ทั้งร่วมรับรู้ ร่วมคิด เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมมือและตัดสินใจในการดำเนิน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อมีส่วนร่วมระดับสูงก็ส่งผลให้หลักเรื่องความโปร่งใสใน การทำงานก็ปรากฏชัดเจนตามไปด้วย นั่นคือ “หากไม่มีส่วนร่วมจะไม่เห็นความโปร่งใส ไม่มี ความโปร่งใสจะไม่มีส่วนร่วม” เห็นได้จากการบริหารงานภายใต้คณะทำงานของชุมชน ที่ทุกโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ มาจาก “สภาภาพตำบลนาพันสาม” ซึ่งเป็นกุญแจ สำคัญที่ขับเคลื่อนการบริหารของตำบลนาพันสาม โดยสภาภาพคือรูปแบบคณะทำงาน ที่ประกอบด้วย “บวร” ได้แก่ บ้าน (ชุมชน) วัด (พระครูพิศาลวัชรกิจ เจ้าอาวาสวัดนาพรหม) โรงเรียน ร่วมกับฝ่ายการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นความต้องการของชุมชนในทุกระดับ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมตัดสินใจ โครงการและกิจกรรมที่เกิดขึ้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบล

นาพันสามจะนำปัญหาเพื่อเข้าสู่สภาภาพในการทำงาน นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามยังริเริ่มใช้นาพันสามโมเดล กล่าวคือ *การมีส่วนร่วมดี การบริหารดี แก้ปัญหาตรงจุด สอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน และร่วมกันพัฒนาอย่างยั่งยืน* เพราะเชื่อว่าอัตลักษณ์ชุมชนจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาชุมชนที่โดดเด่นและยั่งยืน

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามสร้างความต่อเนื่องและยั่งยืนด้วยการให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจเป็นหลักเพราะสมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา หรือพูดคุยได้อย่างเปิดเผยและโปร่งใสไม่มีการทุจริต ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามตระหนักเป็นอย่างดีว่าชาวนาพันสามมีจิตสำนึกรักถิ่นและรู้จักบุคคลที่จะเข้ามาสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน ผู้นำที่เข้ามาทำงานต้องมีหลักจริยธรรม คุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และมีศีลธรรมเป็นฐานในการบริหารงาน ไม่มีประโยชน์ส่วนตน เน้นประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก อุดมการณ์ที่เรียบง่ายและมีคุณค่าเช่นนี้เองจึงกลายเป็นบรรทัดฐานค่านิยมที่สอดแทรกเข้าไปยังการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

โครงการมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (มหา'ลัยบ้านทุ่ง)

ที่มาของโครงการมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน หรือเรียกกันภาษาพื้นบ้านตามแบบฉบับของชุมชนนาพันสามว่า “มหา'ลัยบ้านทุ่ง” นั้นเกิดขึ้นจากเวที “สภาภาพตำบลนาพันสาม” ที่ประกอบไปด้วย 3 ส่วนได้แก่ บ้าน (ครัวเรือนในชุมชน) วัดนาพรม ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ในปี 2562 ที่ร่วมกันปรึกษาหารือว่าปัจจุบันองค์ความรู้ วัฒนธรรม ประเพณี วิธีการทำเกษตรกรรม ทำขนม ทำนา วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของปราชญ์ชาวบ้านนาพันสามกำลังจะสูญหาย และไม่มี การสืบทอดต่อกันบรรดาลูกหลานในแต่ละชุมชน เนื่องจากลูกหลานส่วนใหญ่ไปเรียนและทำงานที่กรุงเทพฯ ซึ่งองค์ความรู้ วัฒนธรรม ประเพณีตั้งแต่ในอดีตของนาพันสามได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติและประสบความสำเร็จหลายครั้ง กล่าวได้ว่าเป็นความสำเร็จที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้ ที่สำคัญ คือ องค์ความรู้และข้อมูลกระจัดกระจายไปตามครัวเรือนไม่มีแหล่งที่จะเก็บไว้ให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งหากไม่รีบดำเนินการความรู้ที่สำคัญ

ของชุมชนชาวพื้นสามจะหายไปตามอายุขัยของปราชญ์ชาวบ้านอย่าง
แน่นอน รวมทั้งบางโครงการหรือกิจกรรมที่ยังสามารถต่อยอด
การพัฒนาในอนาคตก็อาจหายไปได้เช่นกัน

ด้วยเหตุนี้เอง จึงเห็นร่วมกันจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศตำบล
นาพันสามที่จะเป็นเข็มทิศสำคัญของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็น
ระบบ ให้มีการต่อยอดนวัตกรรมในการพัฒนาตำบลอย่างต่อเนื่อง
 อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน และหน่วยงาน
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน เพื่อตอบ
โจทย์สำคัญ คือ *การสร้างปัญญา สร้างสังคม สร้างชุมชน สร้างชาติ*

มหา'ลัยบ้านทุ่ง ดำเนินการโครงการโดยใช้อาคารเก่า
หน้าสำนักงานปรับปรุงและดัดแปลงให้เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ
ตำบลนาพันสาม โดยที่ชุมชนนาพันสามและวัดนาพรหมร่วมกันคิด
ออกแบบ ร่วมวางแผนจัดองค์ความรู้ รวมถึงการป้อนข้อมูล
สารสนเทศให้ไว้ในมหา'ลัยบ้านทุ่ง ซึ่งมีผู้บริหารและบุคลากรของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามเป็นหน่วยงานกลางช่วยเหลือ
ประสานงานร่วมกับชุมชน ภายในอาคารมหา'ลัยบ้านทุ่ง แบ่งพื้นที่
เป็น 3 ห้อง ได้แก่

1. ห้องศูนย์ข้อมูลสารสนเทศตำบลนาพันสาม ประกอบด้วย การจัดแสดง อัตลักษณ์ ประวัติชุมชน ข้อมูลพื้นฐาน งบประมาณรายรับ-รายจ่ายประจำปี กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ข้อบัญญัติของชุมชน เป็นต้น

2. ห้องระดมสมองเพื่อแลกเปลี่ยน ปรัชญาหรือปัญหาในพื้นที่ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ชุมชนและสภาคาแฟ เป็นสถานที่ของทุกคนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็น ชี้แจง รายงานต่าง ๆ รวมทั้งส่งข้อร้องเรียน การคลี่คลายปัญหาของชุมชน

3. ห้องพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นห้องที่รวบรวมกิจกรรมและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับการเชิดชูเกียรติ รางวัลต่าง ๆ โดยจะรวบรวมเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งเป็นบทเรียน ให้เด็ก เยาวชน หน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจเข้ามาดูศึกษาเรียนรู้ และใช้เป็นห้องถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มดังกล่าว โดยมีปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนร่วมกันทำหน้าที่ต้อนรับ ดูแล ความสะอาด และเป็นวิทยากรแบ่งปันความรู้

นอกจากนี้ มหา'ลัยบ้านทุ่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นยังร่วมกันหารือจัดวาง ระบบการเข้ารับฟังการบรรยายและการถ่ายทอดวิชาความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากร ที่ได้รับเชิญ มีอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ แสดงผลข้อมูลสารสนเทศผ่านทางเทคโนโลยี โดยชุมชนจะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาดูแลรักษา และแนะนำเพิ่มเติมข้อมูลสารสนเทศ ร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อสร้างให้มหา'ลัยบ้านทุ่งเป็นทั้งโรงเรียนและ พิพิธภัณฑ์ที่ชุมชนชาวนาพันสามมีความภาคภูมิใจในการเก็บสะสมความรู้ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้อันตรายได้

ภายหลังจากการเข้ามาเยี่ยมชมและถ่ายทอดบทเรียนของมหา'ลัยบ้านทุ่งแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามจะมีการประเมินผลสะท้อนกลับถึงความยั่งยืนของการทำงานจาก ผู้ที่รับบริการ หน่วยงานราชการที่ขอเข้าศึกษาดูงาน ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการทำงาน รายงานต่อสภาคาแฟเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน **ความสำเร็จและเป็นเลิศ** ของโครงการนี้ คือ **การสร้างความต่อเนื่องและนวัตกรรมที่เน้นความยั่งยืนที่เป็นแนวคิด** เบื้องหลังของมหา'ลัยบ้านทุ่งแห่งนี้ ซึ่งยังคงเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ ถ่ายทอดความรู้อย่างครบวงจรของชาวนาพันสามไว้ได้ต่อไปแม้ว่าผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าอาวาสวัดนาพรม หรือการเมืองจะเปลี่ยนแปลงเมื่อใดก็ตาม

โครงการโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุงลาย

ในปี 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามได้ดำเนินการจัดทำโครงการนวัตกรรมสมุนไพรปราบปรามยุงลายเพื่อร่วมกันคิดค้นหาสมุนไพรในการช่วยป้องกันและปราบปรามยุงลายและสำรวจครัวเรือนที่มีความเสี่ยงที่จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชน แต่เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหา

ปลายเหตุ ซึ่งโรคไข้เลือดออกมีการระบาดในชุมชนอย่างรวดเร็ว มีอัตราที่ประชาชนเสียชีวิตได้ทันทีหากไม่ได้รับการรักษา ซึ่งโครงการที่จัดทำเป็นเพียงแนวทางในการป้องกันและลดปัญหาที่ล่าช้าและไม่สามารถทำให้ชุมชนนาพันสามปลอดจากโรคนี้ได้อย่างถาวร ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วัดนาพรม นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่สภาทนายเพื่อถกเถียง แลกเปลี่ยนและช่วยกันหาแนวทางอีกครั้งเพื่อทำงานเชิงรุกในการป้องกันและปราบปรามยุงลายอย่างเร่งด่วน โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะต้องมีการทำงานเชิงรุกเพื่อลดอัตราเกิดโรคไข้เลือดออกหรือต้องไม่มีคนในชุมชนนาพันสามที่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก จนในที่สุด สภาทนายได้เสนอให้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการสร้างความรู้และการตระหนักรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก เพราะแต่เดิมชุมชนนาพันสามไม่มีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกและไม่เข้าไปจัดการปัญหาได้อย่างทันกาล ทำให้ผู้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกจำนวน 23 ราย ในปี 2558 และปี 2559 มีผู้ป่วยไข้เลือดออกจำนวน 1 รายและไข้ซิกาจำนวน 8 ราย

ดังนั้น การควบคุมและการป้องกันที่ได้ผลจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามหลักวิชาการและให้ความรู้กับประชาชน จึงเป็นที่มาของโครงการโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุงลายขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน ควบคุมปราบปรามยุงลายผ่านหลักวิชาการร่วมกับภูมิปัญญาและอุปกรณ์พื้นยุคนาพันสามเล็กเพื่อให้การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำให้ชุมชนนาพันสามไม่มีคนป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก

กระบวนการดำเนินงานเริ่มต้นขึ้นจากมีส่วนร่วมของชุมชนลงสำรวจพื้นที่ทุกหลังคาเรือน เรียกว่า “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Fast Move)” ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขร่วมกับผู้แทนชุมชนที่จะส่งสัญญาณเป็นเสียงเพลงเตือนผ่านหอกระจายข่าวให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบสถานการณ์ของการแพร่ระบาดโรคไข้เลือดออก เมื่อทุกคนในชุมชนได้ยินเสียงสัญญาณดังกล่าวแล้ว “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Fast Move)” จะใช้เครื่องพ่นหมอกขนาดเล็กที่ฉีดพ่นในชุมชนทั้งหมด

ทั้งนี้ ข้อมูลของชุมชนหรือครัวเรือนใดที่มีผู้ติดเชื้อ/เป็นไข้เลือดออกจะได้รับการประสานงานจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรีและหน่วยอาสาสมัครภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Fast Move)” จะฉีดพ่นหมอกไปพร้อมกับสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกวิธีเพื่อควบคุมโรคไข้เลือดออกและป้องกันแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายซึ่งเป็นสาเหตุโรคไข้เลือดออกและไข้ซิกา นอกจากนี้ ยังเป็นการแนะนำขั้นตอนการดูแลสุขภาพทั้งก่อนเกิดโรค ขณะเกิดโรค และหลังเกิดโรค การสำรวจพื้นที่ การดูแลผู้ป่วย และแนะนำการจัดสภาพแวดล้อมชุมชนทั้งในและนอกบ้านไม่ให้มีขยะหรือแหล่งน้ำขัง ทั้งนี้ ข้อมูลและความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกได้รับการสนับสนุนความรู้ทางด้านวิชาการ เอกสารจากสำนักงานสาธารณสุขเพชรบุรี สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองเพชรบุรี ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อแมลงที่ 5.2 เพชรบุรี

ความโดดเด่นที่น่าสนใจและเป็นเลิศของโครงการดังกล่าว คือ การสื่อสารและการเชื่อมโยงข้อมูล (Connectivity) ของชุมชน อาสาสมัคร โรงพยาบาล องค์กรบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ที่รวดเร็วและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความร่วมมือที่ช่วยกันตระหนักถึงอันตรายของโรค รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีหลายช่องทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ชุมชน เด็ก เยาวชน ได้แก่ Facebook Line เพื่อสื่อสารและแจ้งข่าวให้แก่ชุมชน กระบวนการดำเนินงานดังกล่าวเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จเพื่อลดอัตราการเป็นโรคไข้เลือดในชุมชนได้ตามเป้าหมายนั่นคือไม่มีคนในชุมชนนาพันสามที่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกอีกนับตั้งแต่มีโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุงลาย

อย่างไรก็ดี เพื่อสร้างความยั่งยืนของโครงการ ชุมชนนาพันสามเห็นร่วมกันว่าการให้เด็ก เยาวชนมีความรู้สมุนไพรชนิดต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพป้องกันยุงลายประจำครัวเรือนก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะยังคงเป็นวิถีชีวิตของชุมชนที่ดีและนำมาเป็นเครื่องมือในการป้องกันโรคไข้เลือดออกได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ประชาชนชาวบ้านของชุมชนเองก็สามารถถ่ายทอดวิชาความรู้เรื่องพืชสมุนไพรไผ่ตงที่ทำจากตะไคร้หอมแปรรูปเป็นสบู่ โลชั่นหรือการปลูกมะกรูด ปูนแดงไว้ได้

กล่าวโดยสรุป การมีโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุ้งลายสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ให้ชุมชนร่วมกันจัดการตนเองอย่างเข้มแข็ง ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและบรรลุวัตถุประสงค์คือ ชุมชนชาวนาพันสามไม่มีผู้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกนับตั้งแต่ปี 2561 โรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุ้งลายนี้ได้กลายเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกตลอดชีวิต มีนักเรียน ประชาชน และหน่วยงานเข้ามาศึกษาหาความรู้ และการรับประกันผลการดำเนินงานที่ยอดเยี่ยมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรีได้มอบให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามเป็นต้นแบบการป้องกันปราบปรามและควบคุมโรคให้เกิดความยั่งยืนและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ ได้

โครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้

ในปี 2562 ปัญหาขยะที่ถูกทิ้งเรี่ยราดตามริมคลองโดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะอินทรีย์และขยะจากเปลือกไข่ที่มาจากการทำขนมหวานอันมีชื่อเสียงของชาวนาพันสาม ประกอบกับชุมชนนาพันสามไม่มีถังขยะนำบ้าน ไม่มีรถขยะมาจัดเก็บ มีแต่การจัดขยะด้วยชุมชนเองอย่างไรก็ดี ยังมีขยะที่ถูกทิ้งจากเศษเปลือกไข่หลงเหลืออยู่และกลายเป็นปัญหาสำคัญของชุมชน จนเป็นที่มาของโครงการชุมชนปลอดขยะ ซึ่งโครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้เป็นโครงการที่พัฒนารูปแบบมาจากโครงการชุมชนปลอดขยะ โดยมีการจุดประกายจากผู้นำชุมชนและชาวบ้านหมู่ 6 ที่เข้ามาพูดคุยกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม โดยปัญหาดังกล่าวจึงได้นำเข้าสู่สภาภาพเพื่อหาข้อยุติ จนเป็นที่มาของการริเริ่มนวัตกรรมให้มีการแปรสภาพขยะเปลือกไข่ให้เป็นต้นไม้ ซึ่งมีมติที่ประชุมของสภาภาพและชาวบ้านหมู่ 6 เห็นชอบอย่างมากในโครงการดังกล่าว เนื่องจากเป็นการแก้ไขปัญหาด้วยแนวคิดที่อาศัยธรรมชาติ นั่นคือ จุดใดที่มีขยะ 1 กอง ชุมชนจะร่วมกันปลูกต้นไม้ 1 ต้น ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหารี้อยู่ของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนนาพันสาม

วัตถุประสงค์ของโครงการนี้เพื่อรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนเรื่องการทิ้งขยะไม่เป็นที่ เป็นทาง ต้องการให้มีการแปรรูปขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดกลิ่นเหม็นจากเปลือกไข่ รวมทั้งยังเป็นการลดปริมาณขยะและสร้างสิ่งแวดล้อมที่สวยงามให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งโครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้มีการใช้งบประมาณจำนวน 20,000 บาท ในการดำเนินการ ที่สำคัญ คือ โครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้มีแนวคิดเบื้องหลังเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะโดยไม่ต้องพึ่งพาให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาออกแบบจัดการปัญหาขยะ มุ่งเน้นการใช้หลักธรรมชาติคืนสู่ธรรมชาติ โดยใช้ขยะอินทรีย์มาทำเป็นปุ๋ยให้แก่ต้นไม้

กระบวนการดำเนินงานเริ่มจากชุมชนในพื้นที่สำรวจบริเวณที่จะปลูกต้นไม้ มีการคัดแยกขยะที่ไม่ใช่ขยะอินทรีย์ออกมาจากกองขยะ หลังจากนั้น ชาวบ้านช่วยกันลงมือขุดหลุมจัดเตรียมการปลูกต้นไม้ มีการนำขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายง่ายใส่ลงในหลุมบริเวณกองขยะ และนำต้นไม้ที่แต่ละครัวเรือนแบ่งปันมาปลูกตามกองขยะ และนำเปลือกไข่มาโรยบนดินบริเวณหลุมต้นไม้ ถือเป็นแร่ธาตุสำคัญที่ช่วยให้ต้นไม้เจริญเติบโตโดยไม่ต้องใส่ปุ๋ยเคมี โดยจุดใดที่มีขยะ 1 กองจะต้องปลูกต้นไม้ 1 ต้น อีกส่วนให้ชุมชนร่วมบริจาคขวดพลาสติกเพื่อนำมาเป็นทุนในการจัดซื้อต้นไม้และให้ชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงร่วมกันดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้

ผลความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปรึกษาหารือ ร่วมทำ ร่วมเสนอแนะในการปรับเปลี่ยนตำบลที่มีปัญหาขยะตกค้างให้เป็นตำบลที่สะอาดและสวยงาม สร้างภูมิทัศน์ของตำบลน่าพินสามร่มรื่นมากขึ้น ซึ่งชุมชนน่าพินสามถือว่าเป็นความภาคภูมิใจในการคิด ออกแบบจัดการพื้นที่ชุมชนของตนเอง โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างมาก โดยมีปริมาณต้นไม้เพิ่มขึ้น จำนวน 5,000 ต้น โดยแยกประเภทเป็นต้นตาล 1,200 ต้น ทองอุไร 3,000 ต้น สะเดา 200 ต้น มะขาม 200 ต้น พยุง 200 ต้น สน 200 ต้น รวมทั้งยังเป็นการรีไซเคิลขยะจากกองขยะเป็นรายได้เฉลี่ย 1,094 บาท/วัน ปริมาณขยะเปียกร้อยละ 70 ถูกกำจัด ใช้เวลาเพียงไม่กี่เดือนภูมิทัศน์ของตำบลน่าพินสามน่ามองขึ้น สร้างสิ่งแวดล้อมที่สวยงามจนโครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้ได้กลายเป็นแหล่งพักผ่อน หย่อนใจของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่เมื่อได้ผ่านเข้ามาในตำบลน่าพินสาม

นอกเหนือจากสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงามและร่มรื่นแล้ว การจัดการปัญหาขยะที่ดีที่สุด คือ การสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนรู้จักคุณค่าของขยะ รู้จักใช้ประโยชน์จากขยะต่อยอดเป็น ผลทวีคูณ (Multiplier Effect) ให้กับพื้นที่ในตำบลนาพันสามกลายเป็นชุมชนที่น่า ท่องเที่ยวและดึงดูดให้เข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การคิดออกแบบจัดการพื้นที่ภายใต้ โครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้เป็นแนวคิดที่ง่ายไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการลงทุนเพื่อ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นแต่เน้นเรื่องการปลูกจิตสำนึก เน้นการพึ่งตนเองของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Self-Reliance)

ประโยชน์สำคัญอีกประการ คือ โครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้เป็นแนวคิดที่สะท้อน ให้เห็นถึงการบริหารจัดการขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ได้เป็นอย่างดี ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามพิสูจน์ ให้เห็นชัดเจนว่าภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ชุมชนได้นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ยาก แต่เรื่องที่ยาก คือ หากไร้ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่คำนึง และฟังเสียงความต้องการแท้จริงของชุมชน อัตลักษณ์ คุณค่าและคุณภาพชีวิตของชุมชน จะไม่มีความหมาย และสันคลอนการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของตำบล กล่าวถึงที่สุดแล้ว โครงการนี้ไม่เพียงแต่จะสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนนาพันสามเท่านั้น แต่สะท้อนให้เห็นถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามมีความเป็นเลิศและเป็นมืออาชีพที่สามารถ บริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง